

tömegek valódi tiltakozásához, a parasztok tiltakozásához ember-telen életük ellen. Tolsztoj esztétikája, épúgy, mint művészete, előhírnöke a parasztok felkelésének az 1905-ös és 1917-es forradalmakban.

A népszerűtlen, a tömeg élő életétől elszakadt művészetnek tolsztoji kritikája azonban a proletárforradalom oroszországi győzelme után sem veszítette el aktualitását. A művészet valódi népszerűsége — a valóban *nagy* művészet népszerűsége — a szocializmusban sem magától jön létre. Harcolni kell érte, hozzá kell nevelődni. Espedig nemcsak az olvasónak, hogy élvezni tudja a művészi örökség jelentős műveit, hanem az írónak is, a kritikusknak is, a művészi teoretikusnak is. A kapitalizmusnak az emberek öntudatában lappangó káros maradványai választanak el bennünket a mult nagy művészetétől. Ez választ el bennünket a

jelen és jövő megalkotandó nagy művészetétől is.

Igy támad fel napjainkban Molière szolgáloja, Tolsztoj parasztja. Persze, ez a művészet népszerűségét ellenőrző paraszt vagy cseléd már nem a piszkos bérkaszárnnyák vagy omladozó falusi kunyhók lázadozó plebejusa, hanem a szocializmus öntudatos dolgozója, a szocialista termelés ura. A plebejusi protestálók e szocialista unokája sohasem fogja elfelejteni, hogy elődei tiltakozása és kritikája nélkül sose juthatott volna hozzá az örökséghez. De ez az összetartozás több, mint a forradalomtörténeti kegyelet. Hogy a népszerűség a *legfontosabb művészi kritériuma a nagy művészetnek*, hogy a népszerűtlen művészetnek *művészileg el kell pusztulnia* — ez a tolsztoji esztétika plebejus humanizmusának örökéletű öröksége.

KOVACSÓCZY MIHÁLY — a nevet bátran elfeledhetjük, de a figura izgaló és halhatatlan. Irodalmi életünkben ő vezeti a személyeskedők, a pökhendiek, a pimaszok hadát. Ő az első. Tőle tanulták a többiek, hogy nem kell tisztelni a tehérséget, jellemet, érdemet, — támadni; személyeskedni; rágalmazni kell. Mindenkit bemocskolhatunk.

Izgalmas arcképgyűjteményében — a „Magyarkák”-ban — így ír Petőfiről: „Ex-baka, nyugalomba lépett színész, ex-dívallap segédszerkesztő és vándorköltő. Még fiatal fiú s míg a must ki nem forr, mindig jó bort lehet belőle remélni. Addig is útravalóul hallja tőlünk, hogy a versfaragás nem költészet, a szabálytalanság nem genialitás, a vastagosság nem művészeti ízlés”. — Vörösmarty jellemzése ekként kezdődik: „Vörösmarty néni ke borral koszorúzott akadémiai rendes tag. A nagy tudomány, kivéve a szivargyártást, nem legerősebb oldala”. — Szigligetiről ezt olvashatjuk: „Mit írjunk? Szigligeti Nagy Ignáccal együtt hatalmasan azt rivalganá: csak ami pénz hoz!”

Es így lehet írni Kossuthról, Bajzáról, mindenkiről. Ez Kovacsóczy Mihály iskolája. Mindezt természetesen névtelenül írta. Nevével Kotzebue-fordításait tüntette ki; húsz kötet Kotzebuet fordított.

Különben száz éve halt meg, 1846 január 13-án.